

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 11, Αρ. 9B (2022)

«Η καινοτομία του προγράμματος eTwinning και η ενσωμάτωσή του σε σχολικές μονάδες Προσχολικής Εκπαίδευσης»

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΠΙΤΣΑ

doi: [10.12681/icodl.3581](https://doi.org/10.12681/icodl.3581)

Η καινοτομία του προγράμματος eTwinning και η ενσωμάτωσή του σε σχολικές μονάδες Προσχολικής Εκπαίδευσης

"The innovation of the eTwinning program and its integration in preschool education

Αικατερίνη Σπίτσα
ΠΕ60 Νηπιαγωγός, Med E.A.Π.
Msc Frederick Uninersity
spitsakaterina@gmail.com

Abstract

In recent years, more and more research has been devoted to innovation in education and in particular to the eTwinning platform. ETwinning is a community that promotes the cooperation of European schools through the use of Information and Communication Technologies (ICT) and offers online professional development opportunities for teachers. The purpose of this research is to evaluate the integration of collaborative programs implemented in preschool education and to identify whether and to what extent these programs benefit teachers and students. The sample consists of 405 active kindergarten teachers from all over Greece. The data collection was done by providing a self-completing questionnaire via e-mail to the schools of the country. The analysis of the data showed that eTwinning programs promote the cooperation of teachers and students and their acquaintance with other schools in Europe and improve their knowledge of new technologies.

Keywords: *eTwinning, Innovation, ICT, Education*

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια ολοένα και περισσότερες έρευνες ασχολούνται με τις Νέες Τεχνολογίες, την καινοτομία στην εκπαίδευση και ειδικότερα με την πλατφόρμα eTwinning. Η κύρια ιδέα χρήσης των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι η ανάπτυξη της συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές, της αυτονομίας τους αλλά και της διαδραστικής μάθησης. Σε ότι αφορά την προσχολική εκπαίδευση η χρήση του υπολογιστή έχει ενταχθεί στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) του νηπιαγωγείου, σύμφωνα με το οποίο οι ΤΠΕ ορίζονται ως μια από τις οκτώ μαθησιακές περιοχές του προγράμματος. Το eTwinning αποτελεί μία κοινότητα, η οποία προάγει τη συνεργασία των σχολείων της Ευρώπης, μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και προσφέρει ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης, μέσω διαδικτύου, για εκπαιδευτικούς. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να αξιολογήσει την ένταξη των συνεργατικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται στην προσχολική εκπαίδευση και να εντοπίσει το αν και σε ποιο βαθμό τα προγράμματα αυτά ωφελούν εκπαιδευτικούς και μαθητές. Το δείγμα αποτελείται από 405 εν ενεργεία νηπιαγωγούς από όλη την Ελλάδα. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χορήγηση ενός αυτοσυμπληρούμενου ερωτηματολογίου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στα σχολεία της χώρας. Η

ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι τα προγράμματα eTwinning προάγουν τη συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών και τη γνωριμία τους με άλλα σχολεία της Ευρώπης και βελτιώνουν τις γνώσεις τους στις νέες τεχνολογίες.

Λέξεις-κλειδιά: eTwinning, Καινοτομία, ΤΠΕ, Εκπαίδευση

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια ολοένα και περισσότερο γίνεται χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση. Οι Νέες Τεχνολογίες είναι μια σειρά εφαρμογών επικεντρωμένες στον χρήστη με σκοπό να εξοικονομούν χρόνο, κόπο και ενέργεια. Επιτρέπουν την ομαλή επικοινωνία και διευρύνουν τη γνώση σε παγκόσμιο επίπεδο. Προσφέρουν ένα ελκυστικό περιβάλλον για εκπαιδευτικά σενάρια τα οποία με κατάλληλη χρήση είναι ικανά να εξαλείψουν την υπερβολική και κακή διαχείριση του διαδικτύου από τους μαθητές. Επιπρόσθετα μπορούν να ξεπεράσουν το πρόβλημα της απομόνωσης που μπορεί να αντιμετωπίζουν μαθητές και να τους ωθήσουν στην ενεργό συμμετοχή τους στην εκπαίδευση παρέχοντας το αίσθημα της εργασίας σε ένα φιλικό και ενδιαφέρον περιβάλλον (Mchichi & Afdel, 2012), της συνεργασίας με σχολεία άλλων χωρών και της δημιουργίας καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών.

Η κύρια ιδέα χρήσης των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι η ανάπτυξη της συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές, της αυτονομίας τους αλλά και της διαδραστικής μάθησης. Οι μαθητές μαθαίνουν καλύτερα όταν διαχειρίζονται τον τρόπο μάθησης τους, όταν καθοδηγούνται σωστά για να δημιουργήσουν και όταν είναι ελεύθερα να εξερευνήσουν ιδέες πάνω σε θέματα που διδάσκονται (Ragbir & Mohan, 2012:11). Οι ΤΠΕ συμβάλλουν στην καλλιέργεια μιας νέας παιδαγωγικής αντίληψης, διευκολύνουν νέους ενεργητικούς και βιωματικούς τρόπους μάθησης, προωθούν την ανάπτυξη νέων τάσεων και δεξιοτήτων και είναι σε θέση να αλλάξουν την ισχύουσα κατάσταση στην εκπαίδευση (Κόμης, 2001). Ο υπολογιστής μετατρέπεται σε διεπιστημονικό εργαλείο προσέγγισης της γνώσης σε όλο το πρόγραμμα σπουδών.

Σε ότι αφορά την προσχολική εκπαίδευση η χρήση του υπολογιστή έχει ενταχθεί στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) του νηπιαγωγείου, σύμφωνα με το οποίο οι ΤΠΕ συμπεριλαμβάνονται σε μια από τις πέντε μαθησιακές περιοχές, υπό τον τίτλο «Παιδί και πληροφορική» (Φ.Ε.Κ. τεύχος Β, 304/13.03.03). Αναλυτικότερα, «οι μαθητές με την υποστήριξη των εκπαιδευτικών, έρχονται σ' επαφή, εξοικειώνονται και κατανοούν βασικές λειτουργίες των ΤΠΕ» με στόχο μεταξύ άλλων «την ανάπτυξη των ιδεών και την προσωπική έκφραση και δημιουργία, την επικοινωνία και τη συνεργασία» (Δαφέρμου κ.α., 2006: 351). Επίσης, η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία παρέχει τις ευκαιρίες στον εκπαιδευτικό να ανανεώνει συνεχώς τη διδασκαλία του, να επικαιροποιεί τις διδακτικές του πρακτικές και να χρησιμοποιεί νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις

Μία δράση η οποία σχετίζεται άμεσα με τις Νέες Τεχνολογίες αλλά και τη σύγχρονη παιδαγωγική είναι το eTwinning. Το eTwinning είναι μια ευρωπαϊκή δράση μέσω της οποίας σχολεία από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, κάνοντας χρήση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, συνεργάζονται ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη. Η δράση παροτρύνει τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς από τις χώρες της Ευρώπης να γνωριστούν, να ανταλλάξουν απόψεις και να δημιουργήσουν δεσμούς φιλίας και συνεργασίας. Από το 2005 μέχρι σήμερα, η μεγάλη ανάπτυξη του eTwinning σε όλη την Ευρώπη, άνοιξε νέες

προοπτικές συνεργασίας τόσο στα σχολεία όσο και στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και σήμερα αποτελεί το μεγαλύτερο δίκτυο εκπαιδευτικών.

Η εγγραφή των σχολείων και των εκπαιδευτικών στο eTwinning δίνει μια διαφορετική διάσταση στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου τους και να ικανοποιούν τους στόχους του μέσα από συνεργατικά προγράμματα και με τη χρήση web 2.0 εργαλείων. Τα παιδιά έρχονται σε επαφή και συνεργάζονται με σχολεία άλλων ευρωπαϊκών χωρών και γνωρίζουν καλύτερα την κουλτούρα τους. Πιο συγκεκριμένα, σε ένα διαπολιτισμικό πρόγραμμα συνεργασίας με μύθους από όλη την Ευρώπη τα παιδιά «αναγνώρισαν ομοιότητες ανάμεσα στον δικό τους πολιτισμό και των άλλων κρατών και έμαθαν να χρησιμοποιούν νέα εργαλεία. Επίσης εφαρμόστηκαν καινοτόμες πρακτικές, όπως υλοποίηση ερευνητικών εργασιών και διευρυμένη χρήση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ, που προωθούν τη συνεργασία». (Βύρλα & Σαββοπούλου, 2014: 34). Παράλληλα, η συνεργασία ανάμεσα σε 11 νηπιαγωγεία που είχε ως σκοπό την ανάπτυξη της δημιουργικής γραφής μέσω χρήσης ΤΠΕ, «συνέβαλε στην ανάπτυξη άριστης συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και στην εξοικείωση τους με καινούργια εργαλεία Web 2.0. Οι μαθητές εξοικειώθηκαν με βασικές λειτουργίες ψηφιακών συσκευών χρησιμοποιώντας λογισμικό και υπηρεσίες του διαδικτύου, ανέπτυξαν συνεργατικές δεξιότητες συναποφασίζοντας σε μικρές ομάδες, χρησιμοποίησαν τεχνικές δημιουργικής γραφής, αυξήθηκε η δημιουργικότητα τους, η μαθηματική σκέψη και η δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων και ανέπτυξαν γλωσσικές και εκφραστικές δεξιότητες» (Ευαγγελοπούλου και συν., 2016: 46).

Η εφαρμογή έργων eTwinning υποστηρίζεται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Αναλυτικότερα στην εγκύκλιο για τον Σχεδιασμό και την Υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να υλοποιήσουν ένα έργο eTwinning «είτε ως ανεξάρτητο πρόγραμμα, ή συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα σχολικά προγράμματα (Πολιτιστικά Προγράμματα, Περιβαλλοντική Αγωγή, Αγωγή Υγείας, Αγωγή σταδιοδρομίας κ.ά.). Ειδικότερα, το eTwinning είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ως μέσο ανάδειξης της εργασίας των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών με τα προαναφερθέντα προγράμματα εκτός των ορίων της χώρας μας, δίνοντας τους με αυτό τον τρόπο ευρωπαϊκή διάσταση. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνδυάσουν κάποιο άλλο πρόγραμμα με το eTwinning, να χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία που τους παρέχονται από τη δικτυακή πύλη του eTwinning, να συνεργαστούν με συναδέλφους τους από χώρες της Ε.Ε., αλλά και να δηλώσουν συμμετοχή στους Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς eTwinning που διεξάγονται κάθε χρόνο.

Μεθοδολογικό πλαίσιο

Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει το βαθμό ενσωμάτωσης της καινοτομίας eTwinning σε σχολικές μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης. Ειδικότερα, στόχοι της έρευνας είναι:

- Να εξετάσει αν και κατά πόσο η ένταξη του σχολείου στην πλατφόρμα ενισχύει/βελτιώνει το πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου (διδακτικό υλικό, νέες διδακτικές μεθόδους, εποπτικό υλικό κλπ).
- Να μελετήσει αν και σε ποιο βαθμό η ενασχόληση με το πρόγραμμα αναπτύσσει επαγγελματικά τους εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται σε αυτό.
- Να διερευνήσει αν και σε ποιο βαθμό οι μαθητές ενός νηπιαγωγείου ωφελούνται

άμεσα ή έμμεσα από την εφαρμογή του προγράμματος και με ποιον τρόπο.

Ερωτήματα της έρευνας

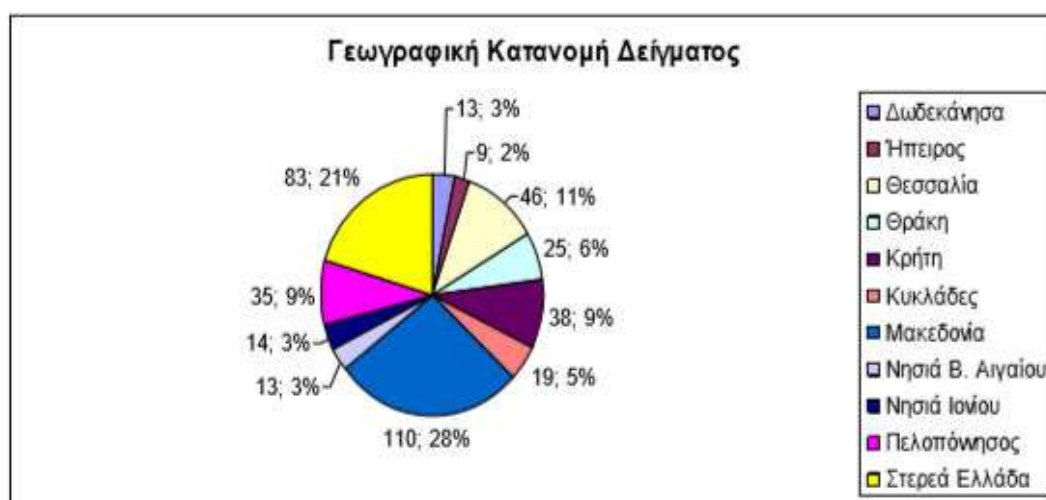
Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας είναι τα εξής:

- Ενισχύει/Βελτιώνει το πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου, η ένταξη του σχολείου στην πλατφόρμα eTwinning; Σε ποιο βαθμό; Με ποιόν τρόπο; (διδασκτικό υλικό, νέες διδακτικές μέθοδοι, εποπτικό υλικό κλπ).
- Αναπτύσσει επαγγελματικά τους εκπαιδευτικούς η ενασχόλησή τους με το πρόγραμμα eTwinning; Σε ποιόν βαθμό; Με ποιόν τρόπο; (ταξίδια, επισκέψεις, σχέση με την τεχνολογία, βελτίωση εκπαιδευτικών στρατηγικών)
- Ωφελούνται οι μαθητές ενός νηπιαγωγείου από την εφαρμογή του προγράμματος eTwinning; Σε ποιόν βαθμό και με ποιον τρόπο;

Το δείγμα της έρευνας

Στη συγκεκριμένη έρευνα έγινε απλή τυχαία δειγματοληψία με σκοπό όλα τα άτομα «να έχουν ίσες πιθανότητες να επιλεγούν ως δείγμα από τον πληθυσμό» (Creswell, 2011: 180). Το δείγμα αποτελείται από εν ενεργεία νηπιαγωγούς τόσο της ηπειρωτικής όσο και της νησιωτικής Ελλάδας έτσι ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού των νηπιαγωγών στην Ελλάδα. Επίσης, στο δείγμα υπάρχουν νηπιαγωγοί που έχουν εγγραφεί στην πλατφόρμα eTwinning και εφαρμόζουν προγράμματα αλλά και νηπιαγωγοί που δεν είναι εγγεγραμμένοι στην πλατφόρμα και συνεπώς δεν εφαρμόζουν πρόγραμμα. Η χορήγηση του εργαλείου έγινε μέσω διαδικτύου και συγκεκριμένα με αποστολή email σε όλα τα νηπιαγωγεία της Ελλάδας. Ήταν σημαντικό να επιλεγεί ένας μεγάλος αριθμός δείγματος για να μην έχουμε ή να έχουμε ένα μικρό σφάλμα δειγματοληψίας. Η ανταπόκριση των νηπιαγωγών ήταν μεγάλη και έτσι τα απαντημένα ερωτηματολόγια έφτασαν τα 405. Το δείγμα ομαδοποιήθηκε όχι μόνο σύμφωνα με τη συμμετοχή του ή όχι σε προγράμματα eTwinning αλλά και με βάση περιορισμένα διαστήματα ηλικιών για να έχουμε πιο έμπιστα αποτελέσματα.

Στο Γράφημα 1 που ακολουθεί, γίνεται μία κατανομή των νηπιαγωγών του δείγματος με βάση το διαμέρισμα που ανήκει το σχολείο τους. Η μεγαλύτερη συμμετοχή στην έρευνα παρατηρείται από την ηπειρωτική Ελλάδα με ποσοστό 77%, του οποίου μεγάλο μερίδιο καταλαμβάνει η Μακεδονία.

Γράφημα 1: Γεωγραφική κατανομή δείγματος

Στο Γράφημα 2 γίνεται μία ομαδοποίηση του δείγματος με βάση την εργασιακή του προϋπηρεσία. Τα μεγαλύτερα ποσοστά κατέχουν η προϋπηρεσία από 11 έως 15 έτη με 28% και η προϋπηρεσία από 16 έως 20 έτη με 25% αντίστοιχα. Παρατηρείται, λοιπόν, ότι πάνω από το μισό δείγμα που συμμετέχει στην έρευνα (53%) διανύει τη δεύτερη δεκαετία εργασίας του σε δημόσιο νηπιαγωγείο.

Γράφημα 2: Εργασιακή προϋπηρεσία δείγματος

Το εργαλείο συλλογής δεδομένων

Για να βρεθούν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα, ήταν αναγκαίο να μετρηθούν οι στάσεις των νηπιαγωγών και να συγκεντρωθούν αριθμητικά δεδομένα. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε ένα αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο που έχει χαμηλό κόστος και εξασφαλίζει την ανωνυμία. Συμπληρώνεται εύκολα και όταν μπορεί ο ερωτώμενος χωρίς να επηρεάζεται από τον ερευνητή. «Συγκεντρώνει σύνολα τυποποιημένων απαντήσεων με εύκολη στατιστική επεξεργασία και αποτελεί μία απλή και άμεση προσέγγιση για την μελέτη στάσεων, αξιών, πεποιθήσεων και κινήτρων» (Robson, 1993: 275).

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται αρχικά από 9 κλειστές ερωτήσεις. Στόχος των κλειστών ερωτήσεων είναι να συγκεντρωθούν πληροφορίες για το φύλο, τη θέση ευθύνης, το σχολείο, τα χρόνια προϋπηρεσίας του ερωτώμενου καθώς και για την εγγραφή του στην πλατφόρμα eTwinning, την οργάνωση και συμμετοχή σε συνεργατικό έργο και την Ετικέτα Ποιότητας.

Ακολουθούν 6 ομάδες ερωτήσεων σχεδιασμένες με την Κλίμακα Likert, οι οποίες αναζητούν τις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών. Η κάθε ομάδα αποτελείται από ένα σύνολο υποερωτήσεων που σχετίζονται μεταξύ τους. Για την απάντησή τους έχει δημιουργηθεί «ένα σύστημα κατηγοριοποίησης των απαντήσεων με πέντε προκαθορισμένες εναλλακτικές εκφράσεις» (Robson, 1993: 349) όπως: 1= καθόλου, 2= λίγο, 3= μέτρια, 4= πολύ, 5= πάρα πολύ. Η ομάδα Α αναφέρεται στους τομείς που βοηθάει τους νηπιαγωγούς η εφαρμογή ενός προγράμματος eTwinning. Η ομάδα Β έχει να κάνει με τους λόγους μη εφαρμογής προγράμματος και η ομάδα Γ ασχολείται με τις δυσκολίες εφαρμογής ενός προγράμματος. Οι επόμενες ομάδες αναφέρονται στα οφέλη που έχει η εφαρμογή ενός προγράμματος. Η ομάδα Δ ασχολείται με το οφέλη των νηπιαγωγών, η ομάδα Ε με τα οφέλη των μαθητών και η ομάδα ΣΤ με τα οφέλη του σχολείου.

Οι ερωτήσεις είναι σύντομες, σαφείς, συγκεκριμένες, αλληλοσυνδεόμενες και κατ' ουσία σχετικές (Robson, 1993: 69). Το σύνολο των πιθανών απαντήσεων είναι ακριβές, αμοιβαία αποκλειόμενο και μονοδιάστατο για αυτό και έχουν επιλεγεί μόνο κλειστές ερωτήσεις με προκαθορισμένες απαντήσεις. Ο σχεδιασμός του

ερωτηματολογίου έγινε με τη χρήση του Microsoft Office Word και στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο Google Forms όπου επανασχεδιάστηκε και χορηγήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στα νηπιαγωγεία της χώρας.

Τεχνικές Ανάλυσης

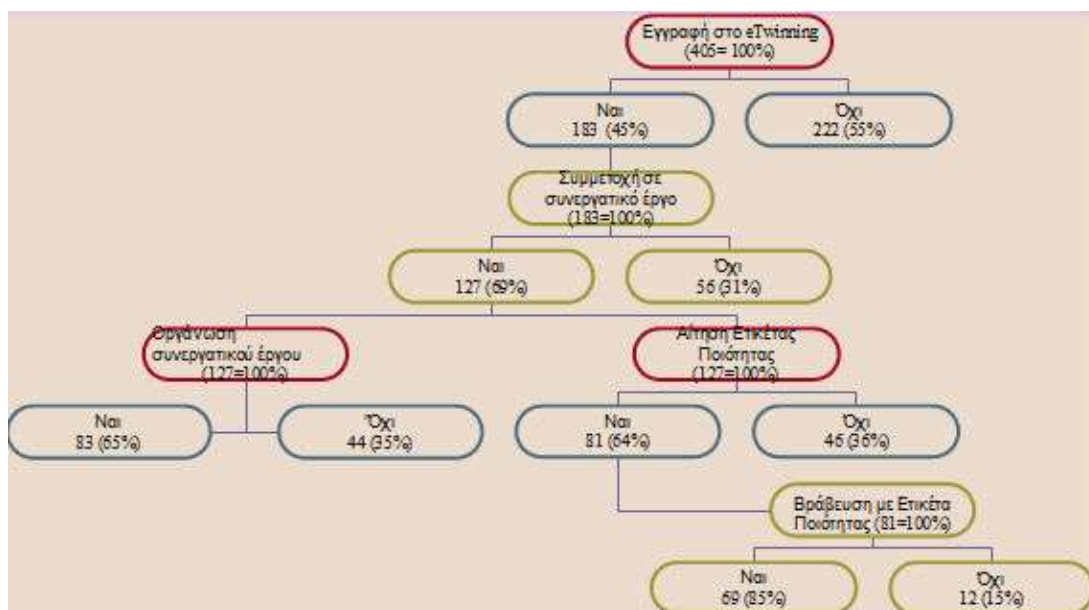
Μετά τη συγκέντρωση των δεδομένων, έγινε η ποσοτικοποίησή τους. Αρχικά έγιναν κάποιες ομαδοποιήσεις του δείγματος με βάση τη συμμετοχή του ή όχι στην πλατφόρμα eTwinning, την οργάνωση και εφαρμογή προγράμματος και την Ετικέτα Ποιότητας. Ακολούθησε η ανάλυσή των δεδομένων με το λογισμικό SPSS, το οποίο δίνει τη δυνατότητα επεξεργασίας και παρουσίασης των δεδομένων μιας έρευνας με αξιοπιστία μέσω στατιστικών αναλύσεων.

Οι τεχνικές στατιστικής ανάλυσης που αξιοποιήθηκαν ήταν τόσο περιγραφικές όσο και επαγωγικές. Η περιγραφική ανάλυση αξιοποιήθηκε για την οργάνωση, απλοποίηση και συνοπτική παρουσίαση των δεδομένων. Η επαγωγική στατιστική χρησιμοποιήθηκε για την ανάλυση των δεδομένων ώστε να είναι εφικτή η εξαγωγή γενικεύσιμων συμπερασμάτων για τον πληθυσμό των νηπιαγωγών με βάση τις πληροφορίες του δείγματος.

Ερμηνεία αποτελεσμάτων

Το ποσοστό που δεν συμμετέχει καθόλου σε συνεργατικό έργο, είτε γιατί δεν έχει εγγραφεί στην πλατφόρμα, είτε γιατί έχει αλλά δεν επιθυμεί, ανέρχεται στο 69% του συνολικού δείγματος (Οργανόγραμμα 1) και αποτελεί ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του δείγματος. Ως κύριοι λόγοι, μη συμμετοχής του, αναφέρονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής οργάνωσης όπως η έλλειψη χρόνου, η έλλειψη καθοδήγησης και εκπαίδευσης και η έλλειψη πόρων για το έργο. Ακολουθούν λόγοι που σχετίζονται με τη χρήση νέων τεχνολογιών, τη συνεργασία και την επικοινωνία ενώ οι λιγότερο σημαντικοί λόγοι μη εφαρμογής προγράμματος eTwinning αναφέρονται στη σχέση των νηπιαγωγών με το σχολείο και την ευρύτερη κοινωνία.

Το υπόλοιπο 31% που συμμετέχει σε κάποιο έργο συναντά δυσκολίες, με κυριότερες την έλλειψη χρόνου, την έλλειψη πόρων για το έργο και την έλλειψη καθοδήγησης και εκπαίδευσης. Οι δυσκολίες, αυτές, σχετίζονται περισσότερο με την προσωπική επαγγελματική οργάνωση των νηπιαγωγών. Ακολουθούν δυσκολίες με τη χρήση και αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και δυσκολίες συνεργασίας, επικοινωνίας και εφαρμογής της πλατφόρμας. Στο τέλος συναντάμε δυσκολίες στη σχέση των νηπιαγωγών με το σχολείο και την ευρύτερη κοινωνία.

Οργανόγραμμα 1: Συνοπτική παρουσίαση δείγματος

Συγκρίνοντας τους λόγους μη εφαρμογής προγράμματος με τις δυσκολίες εφαρμογής του, παρατηρείται η ίδια σειρά ιεράρχησης στις δηλώσεις. Η έλλειψη χρόνου, εκπαίδευσης και πόρων κυριαρχούν και στις δύο κατηγορίες. Ακολουθούν οι δυσκολίες στις νέες τεχνολογίες, στην επικοινωνία και στη συνεργασία και τέλος οι σχέσεις με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, τη διεύθυνση και τους γονείς. Παρόλο που υπάρχουν οι ίδιοι λόγοι, κάποιοι επιλέγουν να ασχοληθούν με τα προγράμματα eTwinning και κάποιοι άλλοι όχι. Γιατί, λοιπόν, κάποιοι, και ειδικά οι εγγεγραμμένοι στην πλατφόρμα, διστάζουν; Θα ήταν χρήσιμο να γίνει περαιτέρω διερεύνηση για να απαντηθεί το παραπάνω ερώτημα.

Από τη συσχέτιση ανάμεσα στις δυσκολίες του προγράμματος με τη συμμετοχή σε έργο, φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες δεν επηρεάζονται από την έλλειψη χρόνου ενώ όσοι δεν συμμετέχουν δυσκολεύονται από την έλλειψη πόρων, τη δυσκολία οργάνωσης διαδικτυακών δραστηριοτήτων και το ενδεχόμενο μη αποδοχής του προγράμματος από τους γονείς.

Αλλά και στις συσχετίσεις των δυσκολιών εφαρμογής προγράμματος με τη βράβευση με ετικέτα ποιότητας παρατηρείται μία διαφοροποίηση απόψεων. Όσοι βραβεύτηκαν με ετικέτα ποιότητας για πρόγραμμα δεν φαίνεται να επηρεάζονται από την έλλειψη χρόνου και πόρων. Αντίθετα, όσοι δεν έχουν βραβευτεί δυσκολεύονται στη χρήση των εργαλείων της πλατφόρμας, στη μη αποδοχή του προγράμματος από τους γονείς και στην έλλειψη υποστήριξης από συναδέλφους.

Για ερμηνεύσουμε, όμως, καλύτερα, τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης θα πρέπει να δούμε εάν απαντούν και τα ερωτήματα της έρευνας. Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα αφορούσε το αν και κατά πόσο η ένταξη του σχολείου στην πλατφόρμα βελτιώνει το πρόγραμμα σπουδών του. Από τις απαντήσεις των νηπιαγωγών φαίνεται ότι το σχολείο αναπτύσσει τη συνεργασία του με σχολεία της Ελλάδας αλλά και άλλων Ευρωπαϊκών χωρών και το αίσθημα ασφάλειας στη χρήση του διαδικτύου. Επίσης αποκτά μία ευρωπαϊκή ταυτότητα και εμπλέκει περισσότερο την κοινωνία στο έργο του. Μικρότερη ήταν η επίδραση του προγράμματος σε ότι αφορά την αύξηση της συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και την ενασχόλησή τους με καινοτόμα προγράμματα. Το σχολείο φαίνεται να επηρεάζεται θετικά από την ένταξή του σε πρόγραμμα eTwinning και μέσα από τη συνεργασία του με άλλες σχολικές μονάδες. Η ένταξη, όμως, αυτής της καινοτομίας δεν φαίνεται

να επηρεάζει ριζικά το πρόγραμμα σπουδών του και αυτό οφείλεται και στη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην πλατφόρμα.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα σχετίζονταν με το αν και σε ποιο βαθμό η ενασχόληση με τα προγράμματα eTwinning αναπτύσσει επαγγελματικά τους εκπαιδευτικούς. Οι νηπιαγωγοί δήλωσαν ότι με τη συμμετοχή, βελτιώθηκαν στη χρήση ΤΠΕ, γνώρισαν νέες κουλτούρες και διασκέδασαν. Μικρότερη ήταν η επιρροή της συμμετοχής στη μέθοδο διδασκαλίας τους και στη σχέση τους με άλλα εκπαιδευτικά συστήματα ενώ ακόμη μικρότερη αποδείχτηκε στη βελτίωση επικοινωνίας σε ξένη γλώσσα και στη διαχείριση του αναλυτικού προγράμματος του σχολείου. Ως κύρια οφέλη από τη συμμετοχή σε προγράμματα αναφέρονται τομείς που σχετίζονται με την αυτοβελτίωση των νηπιαγωγών όπως η διεύρυνση των γνώσεων, η αύξηση της αυτοπεποίθησης, η θετική στάση σε διαφορετικές απόψεις και προοπτικές και η πιο δημιουργική χρήση των ΤΠΕ.

Το δείγμα της έρευνας παρουσιάζει μία ποικιλία εργασιακής εμπειρίας η οποία φαίνεται να επηρεάζει την κρίση του στην ανάδειξη του επαγγελματικού του έργου αλλά και λόγους μη εφαρμογής προγράμματος όπως τα προβλήματα χρήσης ΤΠΕ στο σχολείο, την έλλειψη καθοδήγησης και εκπαίδευσης, τη δυσκολία επικοινωνίας σε ξένη γλώσσα και τη δυσκολία χρήσης των εργαλείων της πλατφόρμας. Επίσης διαφοροποίηση παρουσιάζεται στη δυσκολία εύρεσης συνεργάτη κατά την εφαρμογή προγράμματος αλλά και στη βελτίωση των γνώσεων των νηπιαγωγών στις ΤΠΕ. Η προϋπηρεσία φαίνεται να επηρεάζει και δηλώσεις που αφορούν τη συμμετοχή του σχολείου σε έργα eTwinning όπως την αύξηση του ενδιαφέροντος των συναδέλφων για το eTwinning και την αύξηση της συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς.

Παρά τις δυσκολίες, οι νηπιαγωγοί αναπτύσσονται επαγγελματικά κατά την ενασχόλησή τους με την πλατφόρμα. Διασκεδάζουν, συνεργάζονται και γνωρίζουν νέα εκπαιδευτικά συστήματα. Διευρύνουν τις γνώσεις τους και βελτιώνονται στις νέες τεχνολογίες. Παρόλα αυτά δεν φαίνεται να υιοθετούν νέες διδακτικές μεθόδους με τις οποίες έρχονται σε επαφή και δείχνουν να δυσκολεύονται να τις εντάξουν στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου του.

Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα αναζητούσε το αν και σε ποιο βαθμό ωφελούνται οι μαθητές από τα προγράμματα eTwinning. Σύμφωνα με τις δηλώσεις των νηπιαγωγών, τα κύρια οφέλη των μαθητών ήταν ότι γνωρίστηκαν με άλλα Ευρωπαϊκά σχολεία, βελτιώθηκαν στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, στην επικοινωνία και στη συνεργασία μεταξύ τους. Βέβαια, τα οφέλη των μαθητών επηρεάζονται από τη συμμετοχή των νηπιαγωγών σε έργο eTwinning. Διαφοροποιήσεις παρατηρήθηκαν στην αύξηση του κίνητρου μάθησης, στην αύξηση της συνεργασίας, στην καλύτερη σχέση μεταξύ τους στη βελτίωση των γνώσεων τους στις ΤΠΕ. Η επίδραση των προγραμμάτων στους μαθητές φαίνεται να είναι θετική και πολύ ουσιαστική. Τους δίνει τη δυνατότητα να αναπτύξουν συνεργατικές δεξιότητες, να γνωρίσουν τις νέες τεχνολογίες και να αυξήσουν το κίνητρο μάθησης.

Συμπεράσματα

Από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, η ενσωμάτωση συνεργατικών προγραμμάτων eTwinning αποτελεί καινοτομία σε μία σχολική μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης. Αυξάνει τη συνεργασία ανάμεσα στα σχολεία, εντάσσει την τοπική κοινωνία στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και δίνει μία ευρωπαϊκή διάσταση στην ταυτότητά τους.

Όσοι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν σε συνεργατικά έργα, διευρύνουν τις γνώσεις τους στις ΤΠΕ και αυξάνεται η αυτοπεποίθησή τους. Το αποτέλεσμα αυτό, έρχεται σε

απόλυτη συμφωνία με την έρευνα της Vuorikari (2010: 47) η οποία αναφέρει ότι η πλατφόρμα eTwinning βελτιώνει τους εκπαιδευτικούς στη χρήση εργαλείων web 2.0 και τους χαρίζει αυτοανάπτυξη και επιβεβαίωση. Γνωρίζουν νέες διδακτικές μεθόδους αλλά φαίνεται να μην τις ενσωματώνουν στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου και στην καθημερινή διδασκαλία τους. Παρόμοια αποτελέσματα βρίσκουμε στις έρευνες των Σπυροπούλου και συν. (2008: 99) και Lakatos-Török & Dorner (2008: 35) οι οποίοι αναφέρουν ότι τα προγράμματα eTwinning που χρησιμοποιούν πολλοί εκπαιδευτικοί δεν έχουν καμία επίπτωση στη διδακτική μεθοδό τους.

Ενώ, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί κατανοούν τη χρησιμότητα και τα οφέλη αυτής της καινοτομίας, δεν τα εντάσσουν στη δική τους καθημερινή μέθοδο διδασκαλίας και εμμένουν σε πιο παραδοσιακές μεθόδους. Αντιλαμβάνονται ότι τα συνεργατικά έργα αυξάνουν τη συνεργασία ανάμεσα στους συμμετέχοντες αλλά το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου τους δεν χαρακτηρίζεται από ομαδική εργασία, όπως αναφέρει και η έρευνα του Education for Change (2013: 100).

Οφέλη από τα συνεργατικά έργα eTwinning έχουν και οι μαθητές, οι οποίοι γνωρίζονται με άλλα σχολεία της Ελλάδας και της Ευρώπης και αυξάνουν και τη συνεργασία μεταξύ τους. Επιπλέον, βελτιώνουν τις γνώσεις τους στις νέες τεχνολογίες και αυξάνουν το κίνητρό τους για μάθηση. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας για τους μαθητές έρχονται σε πλήρη συμφωνία με τις έρευνες των Ευαγγελοπούλου και συν (2016) και των Βύρλα & Σαββοπούλου (2014), οι οποίες αναφέρουν ανάπτυξη της συνεργασίας και βελτίωση των μαθητών στις ΤΠΕ αλλά και με την έρευνα των Κωνσταντοπούλου & Πέρτουλλα (2014) που παρατηρούν αύξηση της συλλογικής εργασίας.

Παρά τα οφέλη των συνεργατικών προγραμμάτων, υπάρχουν και δυσκολίες κατά την εφαρμογή τους. Οι νηπιαγωγοί αντιμετωπίζουν έλλειψη χρόνου και πόρων αλλά και έλλειψη εκπαίδευσης για τη διαχείριση της πλατφόρμας και την ένταξή τους στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, κάτι το ποίο αναφέρει και η Vuorikari (2010). Οι παραπάνω δυσκολίες για ένα μεγάλο δείγμα της έρευνας αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για τη συμμετοχή τους στα προγράμματα, με κυριότερο λόγο την έλλειψη χρόνου, όπως αναφέρεται και στην έρευνα των Crawley et al. (2000).

Τα αποτελέσματα της έρευνας αντικατοπτρίζουν πολλά από τα ευρήματα άλλων ερευνών για τα οφέλη και τη σημαντικότητα του eTwinning, παρόλα αυτά αδυνατούν να εντοπίσουν ουσιαστική επίδραση στις εφαρμοσμένες διδακτικές μεθόδους. Καλό θα ήταν σε μια περαιτέρω έρευνα να αναζητηθούν πιο πρακτικές εφαρμογές στην καθημερινή διδασκαλία των νηπιαγωγών. Επίσης, καλό θα ήταν να αναζητηθούν οι λόγοι που αναγκάζουν όσους είναι εγγεγραμμένοι στην πλατφόρμα και διστάζουν να συμμετάσχουν σε συνεργατικά έργα, μιας και η παρούσα έρευνα φάνηκε αδύναμη να το διαχωρίσει από αυτούς που δεν είναι εγγεγραμμένοι.

Βιβλιογραφία

- Βέκκου, Ε. (2016, Απρίλιος). *Διερεύνηση του ρόλου των Τ.Π.Ε στην εκμάθηση των μαθηματικών εννοιών σε μαθητές νηπιαγωγείου*. Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Κεντρικής Μακεδονίας "Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στη Διδακτική Πράξη" Τόμος Β (σελ 1-12). Θεσσαλονίκη.
- Βύρλα, Γ., & Σαββοπούλου, Μ. (2014, Νοέμβριος). *Μύθοι και παραδοσιακά παραμύθια απ' όλη την Ευρώπη – Ένα διαπολιτισμικό έργο*. Πρακτικά εισηγήσεων 1^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Etwinning. «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα» για την Α/θμια και Δ/θμια Εκπ/ση (σελ 27-36). Πάτρα.
- Crawley, C., Dumitru, P., & Gilleran, A. (2007). *Learning with eTwinning. A Handbook for Teachers*.

- Brussels: Central Support Service for eTwinning (CSS) & European Schoolnet. Ανακτήθηκε από http://archive.na.org.mk/tl_files/docs/llp/twin/2_Learning%20with%20eTw%20-%20HfT.pdf
- Crawley, C., Gilleran, A., Scimeca, S., Vuorikari, R. & Wastiau, P. (2009). *Beyond School Projects - A report on eTwinning 2008-2009*. Central Support Service for eTwinning, European Schoolnet, Rue de Trèves 61, 1040 Brussels Belgium, 1-60. Ανακτήθηκε από http://resources.eun.org/etwinning/25/EN_eTwinning_165x230_Report.pdf
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., & Μπασαγιάννη, Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού: Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί – Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Ευαγγελοπούλου, Α., Παπουτσάκη, Κ., Βαφειάδου, Ν., Ζησοπούλου, Α., Καλαϊτζάκη, Α., Κανερνή Δ., Καρπάτση, Χ., Λιβαθινού, Σ., Μιχαλάρου, Κ., Ναούμ Φ., Παρταλά Δ., Τριανταφύλλου, Σ., & Τσιγγερλιώτη, Α. (2016, Απρίλιος). «Ένα συνεργατικό πρόγραμμα στο Νηπιαγωγείο με τη χρήση των ΤΠΕ» «Ηρώες φανταστικοί σε διαδρομή μαγευτική». Πρακτικά 4^{ου} Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Κεντρικής Μακεδονίας "Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στη Διδακτική Πράξη". (σελ. 38-48). Θεσσαλονίκη.
- Education for change. (2013). *Study of the Impact of eTwinning on the participating pupils, teachers and schools*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Ανακτήθηκε από <http://www.efc.co.uk/projects/project.jsp?webid=178>
- Κόμης, Β. (2001). *Διδακτική της Πληροφορικής*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Lee, Y. (2009). Pre-K Children's Interaction with Educational Software Programs: An Observation of Capabilities and Levels of Engagement. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 18 (3), 289-309.
- Μισιρλή, Α., & Κόμης, Β. (2001, Απρίλιος). *Μελέτη της υλοποίησης εκπαιδευτικού σεναρίου με ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση*. 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο: Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πάτρα.
- Μπάμπουρα, Α. (2016, Απρίλιος) *Από τη Γη-τονιά μας, στη γειτονιά των αστεριών*. Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Κεντρικής Μακεδονίας "Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στη Διδακτική Πράξη" (σελ. 89-101). Θεσσαλονίκη.
- Mchichi, T., & Afdel, K. (2012). The use of Web 2.0 Innovations on Education and Training. *Education*, 2, 5, 183-187.
- Παπαδάκης, Σ., Ορφανάκης, Β., & Καλογιαννάκης, Μ., (2015, Απρίλιος). *Τα ψηφιακά παιχνίδια στην υπηρεσία της εκπαιδευτικής διαδικασίας*. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΙΑΚΕ – «Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική». Ηράκλειο. Ανακτήθηκε από https://www.academia.edu/13536321/%CE%A4%CE%B1_%CF%88%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AC_%CF%80%CE%B1%CE%B9%CF%87%CE%BD_%CE%AF%CE%B4%CE%B9%CE%B1_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CF%85%CF%80%CE%B7%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82_%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82
- Παπαδάκης, Σ. (2016). *Καινοτομίες στην Εκπαίδευση. Η δράση eTwinning*. Τα πρακτικά του 3^{ου} Συνεδρίου: ΝΕΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ, (σελ. 728-735). Αθήνα.
- Πέρττουλα, Μ., & Κωνσταντινοπούλου, Α. (2014, Νοέμβριος). «Το eTwinning μας ενώνει στο Νηπιαγωγείο!». Πρακτικά εισηγήσεων 1^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Etwinning. «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα» για την Α/θμια και Δ/θμια Εκπ/ση (σελ.441-449). Πάτρα.
- Ragbir, D., & Mohan, P. (2012). *Using Social Networking Technologies to Harness Creativity among Students*. Advanced Learning Technologies, IEEE 12th International Conference, 734-736.
- Robson, C. (1993). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. Gutenberg.
- Σπυροπούλου, Δ., Βαβουράκη, Α., Κούτρα, Χ., Λουκά, Ε., & Μπούρας, Σ. (2007) *Καινοτόμα προγράμματα στην εκπαίδευση. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 13, 69-83.
- Σπυροπούλου, Δ., Αναστασάκη, Α., Δεληγιάννη, Δ., Κούτρα, Χ. Λουκά, Ε., & Μπούρας, Σ. (2008), «Καινοτόμα Προγράμματα στην εκπαίδευση». Πρακτικά—Διημερίδας «Εκπαίδευση και Ποιότητα στο Ελληνικό Σχολείο». Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.
- Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. (2016). *Εγκύκλιος 170596 / ΓΔ4 της 13-10-2016. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ*

(Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων) ΑΓΩΓΗΣ
ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (Erasmus+, eTwinning κ.ά.) ΓΙΑ
ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2016-201. Ανακτήθηκε από
<https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/SXOLIKES-DRASTIRIOTITES.pdf>

Φ.Ε.Κ. 753/6.6.2005. Εγκύκλιος Επιμόρφωσης Α Επιπέδου.

Vuorikari, R. (2010). *Teachers' professional development. An overview of current practice*. Brussels: Central Support Service for eTwinning (CSS) & European Schoolnet.

Vuorikari, R., Berlanga, A. J., Cacia, R., Cao, Y., Fetter, S., Gilleran, A. et al. (2011). ICT-based School Collaboration, Teachers' Networks and their Opportunities for Teachers' Professional Development - a Case Study on eTwinning. In H. Leung, E. Popescu, Y. Cao, R. W. H. Lau, & W. Nejd (Eds.), *Advances in Web-based Learning*. Berlin, Heidelberg, & New York: Springer. (pp. 112-121).

Vuorikari, R. (2012). *eTwinning School Teams. Case studies on teacher collaboration through eTwinning*. Brussels: Central Support Service for eTwinning (CSS)